

Staatssecretaris **Van Leeuwen**: Uit de vraag van mevrouw Vergeer begrijp ik dat zij de problematiek gedeeltelijk vanuit een andere invalshoek benadert. Ik wil haar voorstellen, eerst kennis te nemen van het rapport over Kennisnet, dat haar binnenkort wordt toegezonden. Mocht dat nodig zijn, dan kunnen wij daar over een week of zes over spreken. Ik meen dat het te voorbarig is om alle scholen over een kam te scheren. Er zijn misschien scholen die haar lijn volgen, maar de meeste scholen – op 11.000 scholen staan al pc's en wordt Kennisnet gebruikt – werken daar met alle plezier aan.

Mevrouw **Vergeer-Mudde** (SP): Ik stel daarom voor, de scholen vrij te laten. Dan kunnen zij zelf kiezen voor het meest urgente.

Staatssecretaris **Van Leeuwen**: Dat past voor een deel bij hetgeen ik in mijn eerste termijn van de beantwoording aangaf. Er zal inderdaad minder overheidsbemoeienis komen, ook op dit onderdeel. Ik begreep echter dat ik tussen de regels van de vragen door moest lezen dat sommige scholen het geld dan voor iets anders gingen gebruiken. Dat gaat misschien wat te ver. Ik denk dat Kennisnet op kortere termijn en zeker op langere termijn van groot belang is voor scholen. Er hangen een heleboel dingen mee samen, maar het voert te ver om daar nu dieper op in te gaan. Voordat er in deze richting wordt gedacht, vraag ik om eerst het rapport van de stichting Kennisnet af te wachten.

De heer **Veling** (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter. Ik ben achteraf blij met de volgorde van de vragen. Mijn vragen gingen in een andere richting. Ik kan de staatssecretaris nu heel gericht vragen of hij vindt dat de ontwikkeling van ICT in het onderwijs inderdaad aan de scholen kan worden overgelaten. De ontwikkeling van onderwijsdidactiek met behulp van ICT, de ontwikkeling van software met medewerking van bedrijven in die sector, de organisatie van de scholen, de deskundigheid van docenten, de faciliteiten, waaronder Kennisnet, dat hangt allemaal samen en kan eigenlijk alleen gelijk op worden ontwikkeld. Hier ligt dus een verantwoordelijkheid voor de overheid, zeker in deze fase van de ontwikkeling van ICT. Deze maakt het niet alleen onge-

wenst om het in alle opzichten aan de scholen over te laten, maar ook om de financiële inspanningen te laten versloffen.

Staatssecretaris **Van Leeuwen**: De heer Veling stelt in iets andere bewoordingen de vraag die al eerder is gesteld. Ik herhaal dat ik de constatering deel dat Kennisnet van belang is. De centrale overheid moet stimuleren om het Kennisnet volwaardig op scholen aanwezig te doen zijn en te handhaven, daar gaat het nu met name om. Ik denk wel dat de overheid kan terugtreden als het eenmaal goed loopt. Dan moet de overheid niet per se willen blijven sturen. Dat lijkt nu een beetje het geval te zijn, omdat het op een heleboel scholen heel goed schijnt te lopen. Ook op dat punt stel ik voor dat wij even afwachten, omdat ik nog niet heb kunnen lezen wat de bevindingen zijn van dit rapport.

De heer **Dittrich** (D66): Mijnheer de voorzitter. Ik wil graag een vraag stellen aan de heer Eurlings, de woordvoerder onderwijs van de CDA-fractie of zijn opvolger, omdat het CDA altijd samen met D66 is opgetrokken en altijd garanties voor de financiering van ICT op school heeft geëist. Nu hoor ik de staatssecretaris een- en andermaal herhalen dat hij zijn stinkende best zal doen, dus een inspanningsverplichting op zich neemt. Ik wil graag van de onderwijswoordvoerder van het CDA horen of het CDA hiermee wel genoegen neemt. Het wijkt af van de inhoud van het verkiezingsprogramma van het CDA, waarin ik heb gelezen dat breedbandinternet binnen het bereik van alle scholen moet komen. Ik vind dat dit toch wel afwijkt van wat de staatssecretaris in de Kamer naar voren brengt. Graag een reactie van het CDA.

De heer **Hessels** (CDA): Ik kan heel kort zijn in mijn antwoord op de vraag van de heer Dittrich. Het CDA heeft inderdaad in de afgelopen jaren duidelijk gemaakt hoeveel waarde wij hechten aan het belang van ICT in het onderwijs en aan Kennisnet. Wij horen nu van de staatssecretaris dat hij daar ook heel veel waarde aan hecht. Wij zijn erg benieuwd naar het rapport waarover hij het had, en naar zijn reactie daarop. Wij hebben er het volste vertrouwen in dat er een goede regeling komt. Ik begrijp dat wij in

ieder geval tot 31 december 2003 kunnen doorgaan. Wij moeten zo snel mogelijk bekijken hoe wij de zaken voor de periode daarna goed kunnen regelen.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter. ICT in het onderwijs is anno 2002 een vanzelfsprekend gegeven. Als honderdduizenden leerlingen op korte termijn wellicht verstoken blijven van computeronderwijs, is dat een grote zorg voor de fractie van GroenLinks. Het leek mij ook een item voor het televisieprogramma Over de balk, als je kijkt naar de investeringen die er reeds zijn gedaan voor ICT in het onderwijs: 1,3 mld. Dat lijkt mij een mooi item voor dit programma. Mijn vraag is of de staatssecretaris kan garanderen dat het budgettaire tekort dat volgend jaar zal optreden, niet wordt opgevuld door de vrije markt, maar dat het een overheidstaak zal blijven.

Staatssecretaris **Van Leeuwen**: Mijnheer de voorzitter. Mevrouw Azough gaat ervan uit dat de financiering niet slaagt. Dat is niet mijn uitgangspunt. Ik zet mij er met alle mogelijke middelen voor in om die financiering te continueren. Het is wat lastig om met haar mee te denken, want zij bedenkt wat er moet gebeuren als het niet lukt. Ik stel voor die discussie tot later uit te stellen. Ik deel haar zorgen, maar ik heb niet de verwachting dat het uiteindelijk niet zal lukken.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Dat is geen antwoord op mijn vraag!

De **voorzitter**: Nee, mevrouw Azough, wat ik mevrouw Dijksema niet toesta, kan ik u ook niet toestaan. En dat wil ik ook niet. U mag niet meer.

Vragen van het lid Vergeer-Mudde aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over **de bezuinigingen op het hoger onderwijs**.

□

Mevrouw **Vergeer-Mudde** (SP): Voorzitter. "Het kabinet-Balkenende verkwanselt het hoger onderwijs", dat was de stelling van Stand.nl op Radio 1 vanmiddag. Ik had het niet beter kunnen verwoorden. De

Vergeer-Mudde

regering is van plan om 143 mln euro per jaar te bezuinigen op het hoger onderwijs. De SP-fractie vindt dit onaanvaardbaar. Hoger onderwijs is een essentieel onderdeel van de publieke sector. Yvonne van Rooy, voorzitter van de Universiteit van Tilburg en prominent CDA-lid, noemt het pure kaalslag. De ondergrens is volgens haar niet bereikt; zij vindt dat wij er al lang doorheen gezakt zijn. En het gaat nog verder. In Trouw lees ik dat de staatssecretaris het hoger onderwijs wil verzelfstandigen, zodat de instellingen sneller zelf geld kunnen verdienen. Universiteiten en hogescholen moeten dus bedrijven worden, waarbij winst en concurrentie vooropstaan.

In mijn ogen staat hoger onderwijs voor onafhankelijke kennisverwerving in dienst van de samenleving als geheel en niet slechts in dienst van het bedrijfsleven. Ik leg daarom de volgende vragen voor aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Is de regering van mening dat het hoger onderwijs van wezenlijk belang is voor de samenleving en, zo ja, wat gaat de staatssecretaris dan doen om de pure kaalslag te voorkomen? Deelt de staatssecretaris van OCW mijn mening dat de bezuinigingen van 143 mln euro op hoger onderwijs onaanvaardbaar en onnodig zijn? Hoe gaat de staatssecretaris voorkomen dat het hoger onderwijs vergaand de markt opgaat en daarmee een verlengstuk wordt van het bedrijfsleven, waarbij de onafhankelijkheid van het onderzoek in het geding komt?

De **voorzitter**: Ik heet ook staatssecretaris Nijs welkom, die hier eveneens voor de eerste keer het woord voert.



Staatssecretaris **Nijs**: Mijnheer de voorzitter. De geachte afgevaardigde vraagt mij of ik het hoger onderwijs van wezenlijk belang vind voor de samenleving. Ik kan daar volmondig "ja" op antwoorden. Ik vind dat het hoger onderwijs een zeer belangrijke plaats in onze samenleving inneemt. Mevrouw Vergeer koppelt daaraan de vraag of ik dan ook de "pure kaalslag", zoals zij dat noemt, ga voorkomen. Daar hebben wij een wat andere visie op. Ik ben niet van mening dat er een pure kaalslag aan

de gang is, hoewel er momenteel zeker grote bezuinigingen worden doorgevoerd in het hoger onderwijs. Vervolgens vraagt mevrouw Vergeer of ik die bezuinigingen onaanvaardbaar en onnodig vind. Ik vind ze echter noch onaanvaardbaar, noch onnodig.

De volgende vraag is wat ik ervan vind als de instellingen in het hoger onderwijs vergaand de markt opgaan, waardoor de onafhankelijkheid van het onderwijs in het geding komt. Op dit moment heb ik geen ideeën over de wijze waarop de universiteiten van plan zijn om de bezuinigingen door te voeren. Daar worden de nodige gesprekken over gevoerd. Ik weet niet of dit een belangrijke ontwikkeling daarvoor is. Ik vind wel dat het hoger onderwijs een belangrijke plaats in de samenleving heeft en kan mij niet voorstellen dat wij in Nederland een hoger onderwijs krijgen dat alleen maar de markt opgaat.

Mevrouw **Vergeer-Mudde** (SP): Voorzitter. De staatssecretaris heeft, naar ik meen, gezegd dat zij niet zeker weet of de universiteiten wel onafhankelijk onderzoek zullen gaan doen of ernaar streven. Ik zou graag willen dat zij hier uitsprekt dat het een publiek belang is dat universiteiten onafhankelijk onderzoek doen.

Verder heeft de staatssecretaris gesuggereerd dat, als de geldstromen niet van het Rijk komen, ze door de universiteiten zelf moeten worden binnengehaald. Ook dat staat onafhankelijk onderzoek in de weg. Zijn er ook studies die niet direct economisch nut opleveren? Ik denk aan de geriatrie en aan de sociale wetenschappen. Hoe moeten die aan hun geld komen als het Rijk niet meer betaalt?

De staatssecretaris heeft ook gezegd dat zij het onderwijs heel belangrijk vindt voor de samenleving. Ik heb echter alleen nog maar woorden gehoord en nog geen daden gezien.

Staatssecretaris **Nijs**: Voorzitter. Mevrouw Vergeer legt mij allerlei woorden in de mond die ik niet heb uitgesproken. Ik denk nu even aan het woordje "onderzoek". Ik kan haar desalniettemin geruststellen, want ik vind het heel belangrijk dat universiteiten onafhankelijk onderzoek kunnen verrichten.

Mevrouw Vergeer suggereert dat ik gezegd heb dat wat het Rijk

bezuinigt door de universiteiten zelf moet worden binnengehaald. Ik kan mij niet herinneren dat ik dat gezegd heb.

Vervolgens vraagt mevrouw Vergeer zich af of er ook studies zijn die geen economische waarde hebben. Ik kan mij niet een studie voorstellen die geen economische waarde heeft. Daarnaast spelen studies vaak ook een heel belangrijke rol bij het geven van een plaats aan het individu in de samenleving. Studies hebben dus niet alleen een puur economische maar ook een participatiewaarde.

Mevrouw Vergeer merkt ten slotte op dat ik alleen in woorden het hoger onderwijs een belangrijke plaats toedicht. Het lijkt mij nog erg vroeg om mij dit verwijt in de schoot te werpen. Er zullen zeker daden volgen om de kwaliteit van het hoger onderwijs te versterken. Er komen onder andere een nieuw accreditatieorgaan en een bachelor-masterstructuur. Er zullen nog vele daden volgen.

De heer **Tichelaar** (PvdA): De staatssecretaris heeft gezegd dat er nog vele daden zullen volgen. In de media heeft zij te kennen gegeven dat zij de regeringsverklaring heeft ondertekend en dat zij dus gehouden is aan de afgesproken forse bezuinigingen in het hoger onderwijs. Dat heeft zij vandaag toegelicht. Ook heeft zij gezegd dat zij het hoger onderwijs wil helpen om invulling te geven aan die bezuinigingen. Daarbij denkt zij onder andere aan differentiatie van de collegegelden. Ik ben benieuwd naar de reactie van de CDA-woordvoerder hierop want dit staat haaks op het beleid dat de CDA-fractie op dit punt voorstaat.

Staatssecretaris **Nijs**: Er wordt gesteld dat ik universiteiten de helpende hand wil bieden bij de invulling van de bezuinigingen. Dat is inderdaad het geval. Ik heb daarbij de differentiatie van de collegegelden echter niet als voorbeeld genoemd. Ik heb die link nooit gelegd, dus u hebt mij dat nooit kunnen horen zeggen. Er zijn wel twee andere terreinen waarop ik suggesties heb gedaan aan de VSNU, waarover zij zou kunnen nadenken. Ik heb haar ook gevraagd om suggesties voor waar ik facilitaire hulp kan verlenen. Het instrument van differentiatie van collegegelden is daarbij niet ter tafel gekomen.

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Ik word uitgedaagd om hier iets over de toekomst van de differentiatie van het collegegeld te zeggen. Ik herhaal het standpunt van de CDA-fractie dat wij hiervan geen voorstander zijn en dat in het Strategisch akkoord het compromis is bereikt dat de differentiatie alleen in uitzonderingsgevallen wordt toegepast. Wij willen de staatssecretaris nogmaals op haar publieke verantwoordelijkheid wijzen om ervoor te zorgen dat zowel de bachelors als de masters in het universitair onderwijs publiek worden bekostigd.

Mevrouw **Lambrechts** (D66): Ik heb de staatssecretaris gisteren in ieder geval wel horen zeggen dat bezuinigingen tot haar arbeidsvoorwaarden behoren en dat zij zich als doorgeefluik van die bezuinigingen beschouwt. Nadat zij die arbeidsvoorwaarden had geaccepteerd, heeft de Kamer echter een motie aangenomen. Dit is de motie-De Graaf, waarin Kamerbreed de zorg over die bezuinigingen op de kenniseconomie wordt uitgesproken en waarin aan de regering plannen worden gevraagd om die kenniseconomie prioriteit te geven en naar behoren te ondersteunen. Moet ik nu opmaken uit wat u zei dat u die motie gewoon naast zich neerlegt en niet gaat uitvoeren?

Staatssecretaris **Nijs**: Nee, dat moet u daar zeker niet uit opmaken. Het NOS-journaal legde mij de vraag voor of ik de bezuinigingen als arbeidsvoorwaarde zie. Zoals u weet, hebben alle coalitiepartijen die bezuinigingen inderdaad in het Strategisch akkoord afgesproken. Het zal u dan ook niet verbazen dat ik die bezuinigingen zal doorvoeren.

Wat de kenniseconomie betreft: u hebt wellicht nog niet de kans gehad om de speech van minister Van der Hoeven bij de opening van het academisch jaar in Twente te lezen. Zij gaf hierin aan hoe belangrijk de kenniseconomie voor ons is en hoe belangrijk zij en ik die vinden. Wij hebben afgesproken dat wij zeer binnenkort om de tafel gaan zitten met partijen uit de onderzoekswereld en andere, om te bezien hoe wij dit het beste kunnen vormgeven.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Voorzitter. De staatssecretaris zei zojuist dat zij geen idee heeft van wat die bezuinigingen teweegbrengen

gen bij de universiteiten. Welnu, dat hadden we gisterenavond al begrepen. Ik vind het een bizarre gang van zaken. Deze staatssecretaris, verantwoordelijk voor de kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland, voor de ontwikkeling van de kenniseconomie die zij zojuist nog aanhangt, heeft geen idee van wat die bezuinigingen teweegbrengen, maar wil ze wel uitvoeren. Zou het niet beter zijn als de staatssecretaris de zaak omdraaide, dat zij in een indringend gesprek met de universiteiten trad, naging wat de beleidsvoornemens van het kabinet waarvan zij deel uitmaakt zullen teweegbrengen en daarna met zichzelf in gesprek ging over de wijsheid van het besluit? De onderwijssector hebben wij allen hard nodig, de noodkreet van de universiteiten is helder en duidelijk. Zij kan niet anders dan daarop adequaat responderen.

Staatssecretaris **Nijs**: De geachte afgevaardigde stelt dat ik geen idee heb van wat deze bezuinigingen teweegbrengen bij de universiteiten. Ik heb dat absoluut niet gezegd. Ik heb zeer wel een idee van wat deze bezuinigingen bij de universiteiten teweegbrengen. Geloof u mij, dat is mij vele malen op vele manieren door velerlei mensen heel duidelijk gemaakt – zo ik daar zelf mijn ideeën nog niet over had. Dat is dus geenszins het geval. Ik heb dat hier ook niet gezegd. Ik heb gezegd dat ik op dit moment niet weet in hoeverre de universiteiten het nodig vinden om de door het Rijk bezuinigde gelden zelf binnen te halen.

Ik heb wel degelijk een visie op wat dit bij de universiteiten teweegbrengt. Wij hebben dan ook met de universiteiten afgesproken dat zij met constructieve ideeën zullen komen over de beste invulling van deze bezuinigingen. Een afspraak die wij binnenkort ook met de hoge scholen zullen maken.

De heer **Bonke** (LPF): Voorzitter. Ik ben plezierig verrast door twee tussenzinnen die de staatssecretaris gebruikte. Haar werd namelijk in de mond gelegd dat zij streeft naar verzelfstandiging en meer bedrijfsmatig werken van de universiteiten. Vervolgens werd zij aangevallen met de vraag wat dit zou inhouden, hetgeen uitmondde in een discussie over de rol van bedrijven en hun invloed op bijvoorbeeld onderzoek.

Daar sprak u echter helemaal niet over. U sprak namelijk over bedrijfsmatig werken door de universiteiten.

Het grootste probleem in het hoger onderwijs is op dit moment niet de kwaliteit van het onderwijs, maar de infrastructuur. Er is een tekort van ongeveer 300 mln euro voor infrastructuur. Dat probleem zult u moeten oplossen, voordat u tegen de universiteiten kunt zeggen dat zij hun eigen broek moeten ophouden. Daarna kunnen wij praten over kwaliteitsverbetering.

De **voorzitter**: Deze interruptie bevatte niet echt een vraag, maar ik stel u natuurlijk in de gelegenheid om te reageren.

Staatssecretaris **Nijs**: Ik kan inderdaad geen vraag ontdekken. Dat geeft echter niet, want deze interruptie biedt mij wel de gelegenheid om uit te spreken dat het probleem van de infrastructuur en de huisvestingsproblematiek mij een grote zorg zijn. Wij bespreken op dit moment suggesties om daarin verlichting te brengen. Ik deel dus de zorg van de heer Bonke. Wij zullen proberen om hierin met de VSNU op een bepaalde manier verlichting te brengen.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Voorzitter. De voorganger van de staatssecretaris, minister Hermans, heb ik bij de behandeling van de onderwijsbegroting, toen wij nog spraken over investeringen in het hoger onderwijs, gevraagd of hij in kaart kon brengen wat de precieze problemen zijn bij de huisvesting, de vergrijzing en het verloop in het onderzoeksbudget van de instellingen. De minister heeft hierop toen niet geantwoord, omdat hij niet over zijn graf heen wilde regeren. Ik wil u echter vragen om deze vraag nu wel op te pakken en de Kamer zo spoedig mogelijk na het overleg met de instellingen te laten weten met welke tekorten het hoger onderwijs nu precies kampt. Wellicht kunt u hier ook de komende bezuinigingen bij betrekken.

De staatssecretaris gaf zojuist aan dat zij nog niet is ingegaan op de collegegelddifferentiatie. Ik begrijp nu dat de CDA-fractie blijft bij haar oude standpunt. Ik verneem daarom graag op korte termijn wat de intentie en uitwerking wordt van het zinnetje op dit punt in het Strategische akkoord.

Staatssecretaris **Nijs**: Er is inmiddels een interdepartementale werkgroep ingesteld die zal onderzoeken op welke wijze de collegegeld-differentiatie bij opleidingen met een erkende meerwaarde zou kunnen worden doorgevoerd. Ik weet uit het hoofd niet precies wanneer dit onderzoek wordt verwacht, maar als ik mij niet vergis is dat het tweede kwartaal van volgend jaar. Dit is een van de eerste stappen om de collegegelddifferentiatie, zoals die in het Strategisch akkoord is vastgelegd, handen en voeten te geven.

Ik ken de vraag die destijds aan minister Hermans is gesteld, niet. Ik zal kijken of ik die vraag kan opsporen.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): De heer Bonke sprak over de noodzaak om 300 mln euro in het hoger onderwijs te investeren. Ik hoor graag van hem of dit betekent dat de LPF-fractie afstand neemt van de ophanden zijnde bezuinigingen in het hoger onderwijs, zoals die zijn voorgesteld door het kabinet.

De heer **Bonke** (LPF): Mevrouw Halsema wijst op een groot probleem. Er staat inderdaad in de regeringsverklaring dat er bezuinigd wordt op het hoger onderwijs. Ik sprak echter over achterstallig onderhoud. Zo dreigt bijvoorbeeld de campus van de universiteit Twente gesloten te worden door de Arbodienst, omdat er voor zo'n 150 tot 160 mln euro ellende moet worden opgeknapt. Die ellende is ontstaan, omdat die campus in de jaren zestig is gebouwd en men hem niet heeft afgeschreven. Men hoort dat in zo'n veertig jaar te doen, maar het Rijk doet dat nu eenmaal niet. Wij hebben de universiteit van Twente deze campus cadeau gedaan zonder die afschrijving en nu zit men daar met een probleem.

Dit is een voorbeeld van een fout van de regering. De universiteiten vonden het echter wel prachtig dat zij dergelijke zaken in eigendom kregen. Zij kunnen hier ook best een beetje creatiever mee omgaan door bijvoorbeeld een hypotheek te nemen op de gebouwen die zij nu in eigendom hebben. Zij doen dat niet, terwijl dat best een mogelijkheid is, maar daar moeten wij misschien nog eens met hen over praten. Dit is iets uit het verleden wat moet worden opgelost. Als je de universiteiten wilt verzelfstandigen en zelf hun broek

wilt laten ophouden, moet je dat probleem eerst oplossen en daar moet geld voor komen! Alstublieft!

Regeling van werkzaamheden



De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat de fractie van de LPF op 1 september jl. de heer Wijschenk tot fractievoorzitter heeft benoemd.

Op verzoek van de LPF-fractie stel ik voor, te benoemen in de commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven het lid Van der Velden in de bestaande vacature.

Op verzoek van de CDA-fractie stel ik voor, te benoemen tot lid van het Presidium het lid Van de Camp tot plv. lid in de bestaande vacature.

Op verzoek van de PvdA-fractie stel ik voor, te benoemen tot lid van het Presidium het lid Rehwinkel in de plaats van het lid Hamer en het lid Hamer tot plv. lid in de nu bestaande vacature.

Op verzoek van de CDA-fractie benoem ik in de gemengde commissie voor de Stenografische dienst het lid Van de Camp tot lid in de bestaande vacature.

Op verzoek van de PvdA-fractie benoem ik in de vaste commissie voor Justitie het lid K.G. de Vries tot plv. lid in de bestaande vacature.

Op verzoek van de PvdA-fractie benoem ik in de vaste commissie voor Economische Zaken het lid Netelenbos tot plv. lid in de bestaande vacature.

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Koenders.

De heer **Koenders** (PvdA): Voorzitter. In de gehele wereld, in de Verenigde Staten, in Europa en in de landen om ons heen, woedt op het ogenblik een debat over de mogelijkheid van een militaire actie tegen Irak. In Nederland is dat onderwerp nog niet bediscussieerd in deze Kamer. Volgende week gaat de minister van Buitenlandse Zaken naar de Verenigde Staten. Hij heeft inmiddels overleg gevoerd in het kader van de Europese Unie, maar de windstilte omtrent de standpuntbepaling naar de Kamer toe is nog steeds aanwezig. Ik wil daarom mede namens mijn collega De Graaf van

de D66-fractie met spoed een brief van de regering vragen over dit onderwerp, met de mogelijkheid om dit deze week, voordat de minister afreist, te agenderen.

Ik vraag ten eerste naar de positie van de Nederlandse regering met betrekking tot de discussie die nu internationaal plaatsvindt over Irak. Ten tweede vraag ik naar de positie van de Nederlandse regering in het overleg van de Europese Unie van afgelopen weekend en volgende week over de betrekkingen met de Verenigde Staten en in het overleg van de Verenigde Naties. Ten derde vraag ik naar de legitimiteit van eventuele acties in het kader van de uitspraken van de Veiligheidsraad. Ten vierde vraag ik informatie met betrekking tot de conceptie van de Nederlandse regering over massavernietigingswapens en het eventueel in te zetten instrument van preventieve aanvallen. Ten slotte vraag ik naar het eventueel organiseren van een conferentie van de Iraakse oppositie in Nederland.

De heer **De Graaf** (D66): Voorzitter. Ik zou mijn eigen verzoek, dat zo eloquent is geformuleerd, niet willen herhalen. In aanvulling daarop wil ik wel vragen of het mogelijk is dat wij de brief van de regering uiterlijk woensdagavond hebben, zodat wij er donderdag een debat over kunnen voeren.

De heer **Eurlings** (CDA): De CDA-fractie sluit zich aan bij het verzoek aan de regering om met een brief meer duidelijk te verschaffen op dit punt. Juist vanwege de zorgvuldigheid en het belang van dit dossier, laten wij de vraag of wij erover gaan praten, op welk moment en in welk debat, mede afhangen van het antwoord in die brief. Volgens mij heb ik begrepen dat collega Koenders het daarmee eens is, omdat hij zei dat wij er "mogelijk" op een bepaald moment over gingen spreken. Donderdag hebben wij een procedurevergadering en ik neem aan dat wij dan naar aanleiding van het antwoord bekijken welke procedure wij verder volgen.

De heer **Van Aartsen** (VVD): Voorzitter. Korthedshalve sluit ik mij namens de VVD-fractie aan bij de zienswijze van de heer Eurlings.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de